

Benim adım Auguste Rodin. Ben bir “heykeltraşım”.
Ne demek mi heykeltaş?

Heykeltaş “heykel” yapan kişiye denir. Peki, heykel ne öyleyse? Demek ki kendimi anlatmadan önce, benim için en önemli şeyden, heykelden söz etmeliyim sana. Heykelin ne olduğunu ve nasıl yapıldığını öğrenmek istiyorsan beni dinle!

Sözlük,

heykel için “Mermel, tunc, taş, pişmiş toprak gibi şeylerden, yontularak, kalıba dökülerek ya da yoğrularak yapılan ve insan ya da hayvan biçimlerini yansıtan sanat yapımı” diyor.

Yaratılan nesneler, bizde bazı duygular uyandırdıkları zaman “sanat yapımı” olurlar. Bir heykele bak ve sende nasıl duygular uyandırdığını hissetmeye çalış.

Hiç düşündün mü, heykel ilk kez ne zaman yapıldı?

İlk insan kendisine kap kacak yaparken elleriyle kile değişik biçimler verebildiğini fark etti. Kullanacağı eşyaların yanı sıra, kendisine ya da çevresindeki hayvanlara benzeyen üç boyutlu nesneler yapmaya başladı. İlk heykeller böyle ortaya çıktı. Sonraları daha dayanıklı malzemeleri, taşı ya da madeni kullanabileceğini gördü. Dünyadaki ilk heykel örneği, günümüzden 30 binyıl önce yapıldığı düşünülen Villendorf Venüsü. Anadolu'da kazılarda bulunan ilk Ana Tanrıça heykelleri de yaklaşık yedi sekiz bin yaşında.

İnsanlar neden
heykel yapmışlar
peki?

Parmaklarıyla kılı yoğunup
biçimlendiren ilk insan, olağanüstü
bir şey yaptığını ve bu nesnenin
tuhaftır anlam kazandığını
fark etmiş olmalı. Bu yüzden
ilk heykeller büyütü yapmak,
korkuları dışa vurmak, anlam
verilemeyen doğaüstü olayları
ve dilekleri simgelemek
için yapılmış.

Tanrılarının ya da kralların ne kadar güçlü, ne
kadar kahraman olduklarını düşmanlara göstermek
için heykel kullanılmış. Başarılıları, önemli olayları canlandırmak
ve unutmamak için de heykel yapılmış. Aslında insanlar,
heykel yoluya birbirleriyle konuşmuşlar.

Değişik dönemlerin ve
kültürlerin, kendilerine özgü heykelleri olmuş.
Bunlar arasında benzerlikler de görülmüş. Örneğin
bereket tanrıçası bütün kültürlerde varmış; elinde o yöredeki
insanların beslenmesini sağlayan, buğday başağı, elma, pirinç gibi
bir ürün olurmuş. Çinliler dev maskelerle doğanın gücünü anlatırmış.
Aslan maskesi toprağı, ejder maskesi yağmuru ve gökyüzünü simgelermiş.

Anadolu'daki

farklı uygarlıkların farklı heykelleri olmuş. Çatalhöyük'te bulunan Ana Tanrıça heykelleri, pişmiş toprak ya da taştan boğalar, Alacahöyük'ün ünlü 'güneş kursları', bu heykellerin en eskileri sayılır. Hititler, tanrılarını ve krallarını kocaman kayalara işlemişler; kent kapılarına taştan aslan heykelleri dikmişler.

Urartular

maden sanatında ustalaşmışlar, bronzdan aslan ve sırtlan karışımı ejder heykelcikleri yapmışlar. Mezopotamya heykelleri çok küçük; çünkü Mezopotamya'da büyük taşlar bulunmuyormuş. Sanatçılar bulabildikleri küçük yuvarlak taşları yontuyorlar.

Eski Misir'da, ünlü piramitlerin yanı sıra büyük ve sert taşlardan dev heykeller de yapılmış. Tanrı ve firavun heykelleri, insan yüzlü aslan gövdeli sfenksler binyıllar boyunca Nil'in iki yakasında yükselmiş durmuş.

Ayakta duran ya da oturan insan biçimli bu heykeller çoğu zaman birbirine benzer. Ayakta duran heykellerde sol ayak adım atıyor gibi öndedir. Firavun ve soyular sol ellerinde nar ya da haşhaş tutarlar.

Eski Misir'da

mezarlara da heykeller konulmuştur. Bu heykellerin yüzünün ölen kişinin yüzüne benzemesi gerektiği düşünüldüğü için portre sanatı çok gelişmiş.

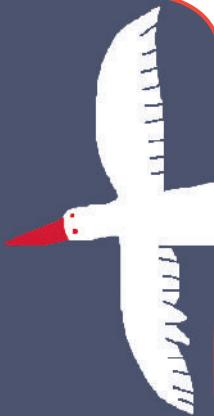

Eski Yunan Uygarlığı'nın

Altın Çağ olarak bilinen dönemde heykelde kusursuz beden ölçülerini önem kazanmış. Yunan heykellerinde çıplak bedenlerin uyumlu ve dengeli güzelliği gösterilmiştir. Coğunlukla mermeli yontarak heykele dönüştüren eski Yunanlılar ve Romalılar, masallara konu olan tanrılar, tanrıçalar, krallar ve Kahramanların heykellerini yapmışlardır. Bugün müzelerde gördüğün Antikçağ heykelleri aslında boyalıymış; gözlerine değerli taşlar yerleştirilmiştir. Sonraları boyalar akıp solmuş; değerli taşlar çalılmış. Bu muhteşem heykelleri görmeye gittiğinde, onları renk renk görünümleriyle hayal etmeye çalış, olur mu?

Afrikallar,
kutsal inançlarını, hangi kabileye
ait olduklarınu ve doğaüstü güçleri
heykelle anlatmışlar. Heykeli,
doğum ve ölüm törenlerinde,
senlikerde, hastalıkların
iyileştirilmesinde, uğursuzluğun
yok edilmesinde, savaşta ve kötü
ruhlardan korunmada kullanmışlar.

Sadece
heykel değil maskalar da
yapmışlar. Tüm bunları
yapmak için malzeme
olarak ağaçyı yeğlemişler.
Fildisi, hayvan kemikleri,
palme yaprakları, su
kamışı ve balınumu da
kullanmışlar. Heykellerini
bitki köklerinden
çıkardıkları boyalarla
renklendirmişler.

Aztekler

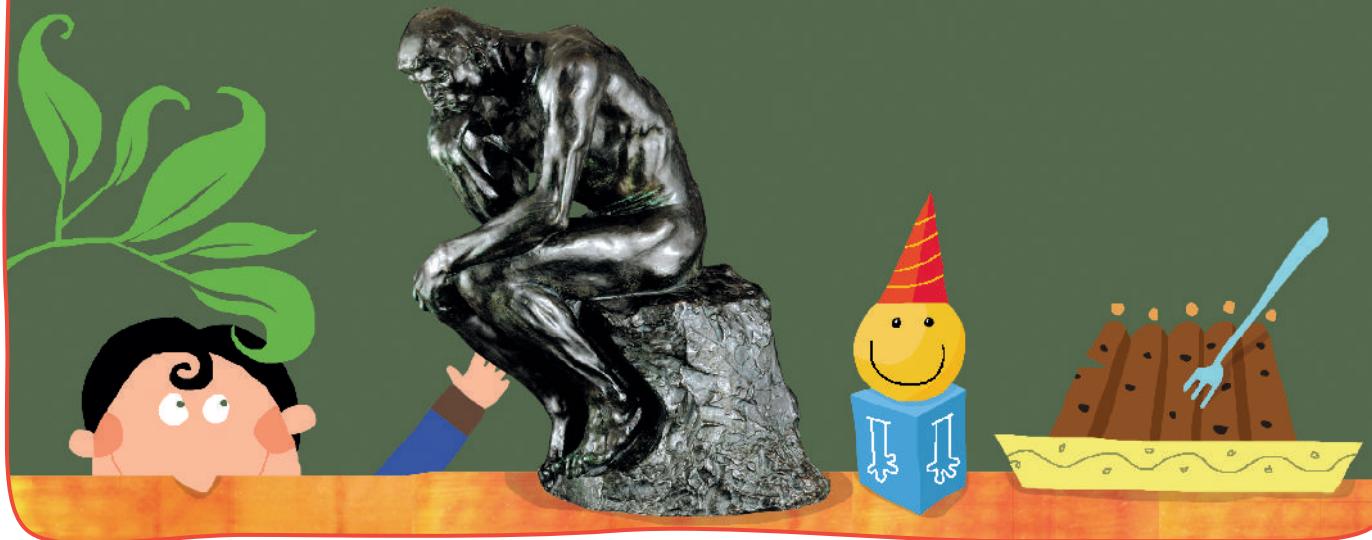
taşı çok büyük kütlelerle ve yalnız biçimlerde yaptırmışlar. Şenliklerde taktikleri maskeleri kuşlara, hayvanlara benzetmişler. Bu maskeleri takanların, o hayvanın ruhuyla korunduguına inanıyorlar. Mayalar da taştan hayvan yüzlü heykeller yapmış, onları üst üste koyarak sütunlar oluşturmuşlar.

Peki, heykel nasıl yapılır?

Heykel yapmak için çevrende sınırsız sayıda malzeme var. Her şeyi heykele dönüştürebilirsin. Yine de sana bazı malzemeleri tanıtmak isterim. Heykelde kalıbı alınacak bir 'ilk örnek' oluşturacaksak kıl kullanırız. İslak kılı elimizde istediğimiz biçimde dönüştürdükten sonra onun alçıdan kalıbını alırız. Tıpkı kek kalıbı gibi! Sonra da bu kalıbin içine sıcakta ermiş tunc, altın, gümüş gibi madenler dökeriz. Taş, mermel ve tahtayı yontarak da heykel yapabiliriz.

Ben sanat yaşamıma çok erken yaşlarda, resim yaparak başladım. On dört yaşında kille tanıştım, bir daha da ondan ayrılmadım. Çalışmayı her zaman çok sevdim. Sabah uyandığında, yemek yerken, yolda yürürken bile resim çizdim ya da kitap okudum. On yedi yaşında, alçı süsleme atölyelerinde çalışırken kendi heykellerimi yapmaya başladım. *Kırık burunlu adam*, yaptığım ilk ve ünlü portrelerden biridir; *Tunç çağrı* ise ilk önemli “çiplok” heykelim. *Düşünen adam*'ını bilmeyen yoktur.

Çok kitap okudum. *Dante*, *Baudelaire* gibi şairlerin şiirlerini çok sevdim. İşi gücü bırakıp İtalya'ya gittim ve *Michelangelo*'nun heykellerini inceledim. Eski Yunan ve Roma heykellerine hayrandım. Biraz para kazanınca onlardan biriktirmeye başladım. Ama öyle bütün, sağlam heykeller değil! Kırık dökük heykel parçaları satın aldım. Onların bu hallerini çok seviyor, parçaları hayalimde tamamlayabiliyordum. Birçok ünlüün büstünü yaptım; yüzlerini tunçta ya da mermerde ölümsüzleştirdim.

Bütün bunları yaparken resim çizmeyi hiçbir zaman bırakmadım. Durdurmadan çizdim, çizdim, çizdim...

İnsan bedenini heykele dönüştürmek
benim için bir tutku oldu. Bu nedenle
insan bedenini tanıtmaya çalıştım.
Bedenin hiçbir parçası ömensiz değildi
benim için, her parça canlıydı.
Eller, ayaklar, başlar yaptım.
Hiçbir bedene ait olmasa da bir beden
kadar canlı eller; sanki birazdan koşacakmış
gibi duran ayaklar biçimlendirdim.

Sence benim heykellerim güzel mi?

Güzelin ne olduğunu kim bileyebilir ki?

Ben heykellerimdeki insanların
çok güzel olmalarını istemedim.

Mutlu olan, acı çeken, sevinen, üzülen,
aşık olan, gerçek insanlar gibi
olmalarını düşledim.

Bir insanın ruhunu anlayabilmek için
yüzüne bakman yeterlidir.

Düşündüklerinin ve hissettiklerinin
heykelin yüzünden okunabilmesini istedim.

Beiki de bu nedenle bana
“düşünceyi mermere işleyen usta”
diyorlar.

Yaptıklarımı uzun süre kimseyle paylaşımadım. Paylaştığında acımasız eleştiriler aldım, ama heykel yapmaktan hiç vazgeçmedim. İnsanlar bir şey söylemese de taşlar benimle konuşuyordu çünkü. Sabırla çalıştım. O kadar çok çalıştım ki sonunda hareketsiz, öylece duran heykeller yerine, kırılgan, ürperen, düşünen, kısacası ‘yaşayan’ heykeller yapmayı başarabildim. İnsan eğer isterse taşları bile konuşturabilir. Başkaları duymasa da çocuklar heykellerin ne söylediklerini duyabilir. Eğer duymak istersen dikkatlice bak bir heykele ve kulak ver söylediklerine.

